

N:o 34.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883; gifven Stockholms slott den 22 januari 1898.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

L. Annerstedt,

F ö r s l a g

till

*Lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af
presterliga tjänster den 26 oktober 1883.*

Härigenom förordnas, att § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 21 september 1888, skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Valet skall öppet verkställas.
2. Valförrättaren upprope de röstegandes namn i den ordning, hvori de i den justerade vallängden förekomma. Vid uppropet framträde till valbordet en hvar väljande för sig att sin röst på någon af de föreslagne afgifva. Är röstegandes namn två gånger uppropadt, utan att han sjelf eller ombud för honom framträd, hafve då sin röst rätt förlorat; dock må, om den röstegande är gift man, hans hustru framträda och i hans ställe rösta, derest hon är välfrejdad samt ej är främmande religionsbekännare eller har till utträde ur svenska kyrkan sig anmält.

Angående ordningen för afgifvande af röster vid prestval i församling, der i följd af folkmängdens storlek bestämmelserna i detta moment icke kunna beqvämtligen tillämpas, ege Konungen, der han finner nödigt, annorlunda förordna, med särskild föreskrift huru hustru, der ej mannen begagnar sin rösträtt, må i hans ställe rösta.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 5 november 1897

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
          WIKBLAD,
          GILLJAM,
          friherre RAPPE,
          CHRISTERSON,
          ANNERSTEDT,
          VON KRUSENSTJERNA,
          greve WACHTMEISTER.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt i underdånighet:

Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 april 1897, deri Riksdagen, med anledning af enskild motionärs framställning, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring uti eller tillägg till lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883, att gift qvinna måtte ega, i den utsträckning och under de vilkor, som kunde finnas lämpliga och ändamålsenliga, vid prestval utöfva sin frånvarande mans rösträtt;

öfver hvilken skrifvelse samtliga domkapitel äfvensom hofkonsistorium och Stockholms stads konsistorium afgifvit infordrade underdåniga yttranden.

Efter att hafva redogjort för innehållet af ifrågavarande skrifvelse och yttranden äfvensom för behandlingen af föregående förslag i ämnet anförde föredragande departementschefen:

»Enligt förordningen om prestval den 1 april 1843 egde vid prestval, då husfader var frånvarande och icke lemnat skriftlig voterings-sedel eller muntlig fullmägt, hustrun utöfva hans rösträtt. Någon motsvarande befogenhet är icke hustru tillerkänd i den nu gällande lagen angående tillsättning af presterliga tjenster. Lika med Riksdagen och på de i dess underdåniga skrifvelse anförda skäl finner jag emellertid önskvärdt, att, när mannen är frånvarande, hustrun må ega att i hans ställe rösta; en bestämmelse i denna riktning har äfven förordats af samtliga i ärendet hörda myndigheter. Den ifrågasatta befogenheten för hustru synes dock icke lämpligen kunna utsträckas att gälla äfven i församling, der på grund af särskild föreskrift rösterna vid prestval afgifvas i annan ordning än efter upprop. Vid sådant förhållande torde såsom vilkor för hustruns ifrågavarande rättighet allenast böra uppställas, att mannen hvarken personligen eller genom befullmäktigadt ombud låter sig vid uppropet afhöra, hvarförutom såsom personliga kvalifikationer för hustru, som vill utöfva rösträtten, uppenbarligen måste erfordras, att hon är välfrejdad samt tillhör svenska kyrkan och ej gjort anmälan om utträde ur densamma.

I denna syftning har jag låtit upprätta förslag till lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjenster den 26 oktober 1883, dervid sistnämnda vilkor för hustruns befogenhet affattats i öfverensstämmelse med motsvarande föreskrift i förordningen om kyrkostämman.»

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ifrågavarande lagförslag, af den lydelse bilagan litt. B vid detta protokoll utvisar, hemställde han i underdånighet, att högsta domstolens utlåtande öfver detta förslag måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex protocollo
Aug. von Hartmansdorff.

Bilaga litt. B.

Förslag

till

*Lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af
presterliga tjänster den 26 oktober 1883.*

Häri genom förordnas, att § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 21 september 1888, skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Valet skall öppet verkställas.

2. Valförrättaren upprepe de röstegandes namn i den ordning, hvori de i den justerade vallängden förekomma. Vid uppropet framträde till valbordet en hvar väljande för sig att sin röst på någon af de föreslagne afgifva. Är röstegandes namn två gånger uppropadt, utan att han sjelf eller ombud för honom framträd, hafve då sin rösträtt förlorat; dock må, om den röstegande är gift man, hans hustru framträda och i hans ställe rösta, derest hon är välfrejdad samt ej är främmande religionsbekännare eller har till utträde ur svenska kyrkan sig anmält.

Angående ordningen för afgifvande af röster vid prestval i församling, der i följd af folkmängdens storlek bestämmelserna i detta moment icke kunna beqvämligen tillämpas, ege Konungen, der han finner nödigt, annorlunda förordna.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari .

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts högsta domstol tisdagen den 14 december 1897.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HERSLOW,
CARLSON,
CLAËSON,
WIJKANDER,
BILLING,
BOHMAN.

T. f. byråchefen för lagärenden, revisionssekreteraren Hammar-skjöld föredrog i underdånighet:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 5 nästlidne November, hvarmedelst, för det ändamål § 87 regeringsformen öförmålde, högsta domstolens utlåtande inhemtats öfver uppgjordt förslag till lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883; varande förslaget under bilaga litt. C fogadt vid detta protokoll.

Högsta domstolens ledamöter förenade sig om följande yttrande:

»Den i förslaget gift qvinna tillerkända befogenhet att i visst fall vid prestval utöfva rösträtt för mannen skulle, enligt hvad departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet gifver vid handen, icke ega tillämpning i församling, der på grund af särskild föreskrift rösterna

vid sådant val afgifvas i annan ordning än efter upprop. Då emellertid afgörande hinder ej lära möta att, jemväl för det fall att upprop ej eger rum, bereda hustru tillfälle att rösta för sin frånvarande man, och i öfrigt giltig anledning torde saknas att för enstaka församlingar göra undantag från en regel, som eljest skulle komma att gälla hela riket, synes ett tillägg böra göras af innehåll att, der Konungen för viss församling förordnar om särskild ordning för afgifvande af röster vid prestval, tillika bör meddelas föreskrift, huru hustru må utöfva den rösträtt, som ej af mannen begagnats.»

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott lördagen den 22 januari 1898

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **DOUGLAS**,
Statsråden: herr friherre **ÅKERHJELM**,
                  WIKBLAD,
                  GILLJAM,
                  friherre **RAPPE**,
                  CHRISTERSON,
                  ANNERSTEDT,
                  VON KRUSENSTJERNA,
                  grefve **WACHTMEISTER**,
Justitieråden: **NORBERG**,
                  CARLSON.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt i underdånighet:

Högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 5 november 1897 inhemtade utlåtande öfver det vid nämnda protokoll fogade förslag till lag om ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade föredragande departementschefen:

»Högsta domstolen har hemställt, att gift qvinna måtte tillerkännas befogenhet att vid prestval, der ej mannen begagnar sin rösträtt, utöfva

densamma jemväl i församling, der på grund af särskildt förordnande rösterna afgifvas annorledes än efter upprop. Vid sådant förhållande synas de praktiska svårigheter, som kunna åberopas emot en sådan utsträckning af den ifrågaställda lagändringen, icke böra anses afgörande. Till 2 mom. torde alltså böra fogas ett stadgande af innehåll, att, när Konungen föreskrifver särskild ordning för rösternas afgifvande, tillika bestämmes, huru hustru må ega utöfva mannens rösträtt.»

Föredragande departementschefen hemställde härefter, att lagförslaget, med det af honom nu förordade tillägg, måtte jemlikt § 87 regeeringsformen för Riksdagen till antagande framläggas.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall; och skulle i följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse bilagan litt. F vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.